

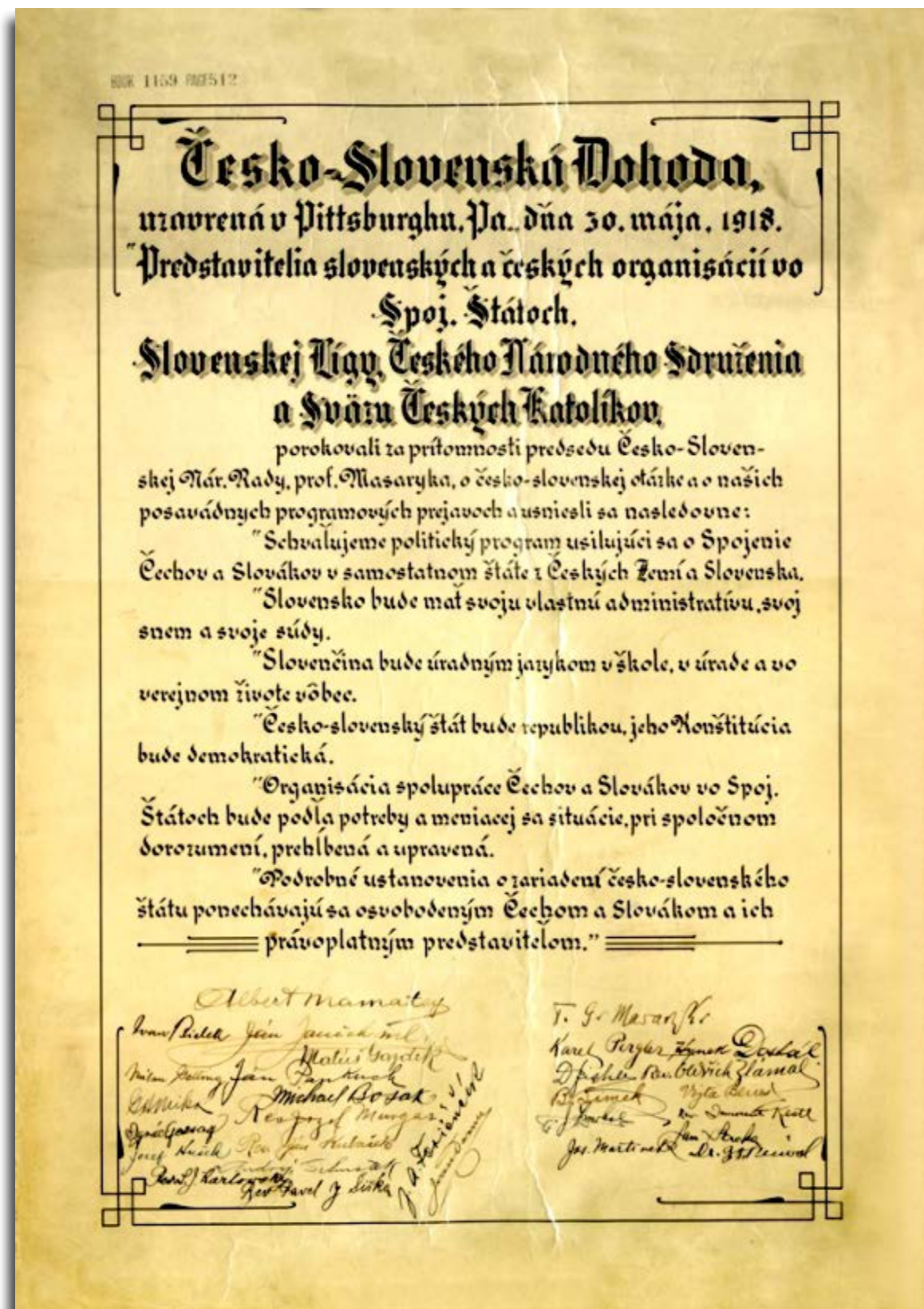
BORŠICE 2018

100 LET REPUBLIKY

1918 – 2018

PITTSBURSKÁ DOHODA

Pittsburská dohoda - přepis

Československá dohoda uzavretá v Pittsburghu, Pa., dňa 30. mája 1918.

Predstavitelia slovenských a českých organizácií vo Spojených Štátoch, Slovenskej Lígy, Českého Národného Sdruženia a Sväzu Českých Katolíkov, porokovali za prítomnosti predsedu Česko-Slovenskej Národ. Rady, prof. Masaryka, o česko-slovenskej otázke a o našich posavadných programových prejavoch a usniesli sa nasledovne:

Schvalujeme politický program usilujúci sa o Spojenie Čechov a Slovákov v samostatnom štáte z Českých zemí a Slovenska. Slovensko bude mať svoju vlastnú administratívu, svoj snem a svoje súdy.

Slovenčina bude úradným jazykom v škole, v úrade a vo verejnom živote vôbec.

Česko-slovenský štát bude republikou, jeho konštitúcia bude demokratická.

Organisácia spolupráce Čechov a Slovákov vo Spojených Štátoch bude podľa potreby a meniacej sa situácie, pri spoločnom dorozumení, prehĺbená a upravená.

Podrobné ustanovenia o zariadení česko-slovenského štátu ponechávajú sa oslobodeným Čechom a Slovákom a ich právoplatným predstaviteľom.

Albert Mamatey, Ján Janček ml., Milan Getting, Ján Pankuch, rev. Josef Murgáč, rev. Jan Kubašek, Ondrej Schustek, T. G. Masaryk, Karel Pergler, Dr. Fisher, B. Simsek, J. J. Zamrhal, Hynek Dostál, Vojta Beneš, rev. Innocent Kestl, Jan Straka, Ivan Bielok, rev. Oldř. Zlámal, Michal Bosák, H. H. Miko, Ignác Gessay, Karlovský, rev. Pavel Šiška, J. A. Ferencík

...vlastenecké snahy po politické, kulturní a společenské svěbytnosti umocnila ve druhém desetiletí minulého století první světová válka. Rakousko-uherské mocnářství se po jejím konci rozpadlo a v roce 1918 vznikla ve střední Evropě spolu s dalšími státy i samostatná Československá republika. Pro generace, kteří tuto dobu zažili, to byl zlomový okamžik v jejich dosavadním životě. Od té doby přišlo na svět už dalších pět generací a pojem 28. října 1918 se pro ně stává, se stále se zvyšujícím odstupem času, už jen připomínkou jednoho z významných novodobých mezníků ve více než tisícileté historii naší země. O významu 28. října bylo za těch 100 let mnoho řečeno, mnoho napsáno. Jak šel čas a jak se u nás měnily režimy. Dívejme se na politiky a události té přelomové doby i dnes s obdivem, úctou a pokorou. Masaryk a jeho spolupracovníci včetně významného boršického rodáka JUDr. Hynka Dostála měli vizi a dovedli Čechy, Moravany, Slezany, Slováky a Podkarpatské Rusy do společného státu. I když dnes má naše země zvaná vlast jinou podobu, ty její základy pro samostatnost, svobodu, demokracii postavili „Muži 28. října“.

Chci připomenout i čtyři roky, které tomuto dni předcházely. První světová válka nebyla naší válkou, ale počet jejích obětí byl i u nás nesmírně vysoký. V Čechách a na Moravě by se nenašla rodina, která by touto válkou nebyla krutě zasažena. I v nejmenších vesničkách dodnes zůstaly pomníky nesoucí jména těch, kteří se z ní nevrátili. Památku padlých v této strašlivé válce si naši předkové v průběhu 20. a 30. let pravidelně připomínali, ale doba pozdější na ně ve většině obcí a měst pozapomněla. V naší obci si však naše spoluobčany padlé v první světové válce pravidelně připomínáme při oslavě osvobození obce z německé okupace 30. dubna 1945.

Nejen první světová válka, ale i oněch 100 let, které uplynuly od jejího skončení, mnoha našim spoluobčanům, zejména těm mladším, připadá jako cosi pradávného, co má s naší současností jen málo společného. Není to pravda,

Chtěl bych touto cestou vzpomenout na všechny naše občany, kteří během první světové války položili své životy, ať už to bylo na kterékoli straně fronty. Jejich památka by se měla natrvalo vrátit do povědomí nás všech. Neměli bychom vzpomínat jen na některé z nich.

Máme svou krásnou zemi uprostřed evropského kontinentu. Máme to štěstí, že v ní můžeme žít v době, kdy se nám v zásadě daří, kdy naše životní úroveň a možnosti svobodného rozhodování jsou takové, jaké nikdy předtím v celých jejích tisíciletých dějinách nebyly. Kdy žijeme v míru se svými sousedy. Chraňme si to. Nebo o tom alespoň někdy trochu vážně přemýšlejme. Třeba v takový den, jako je 28. říjen ...

Starosta obce Ing. Roman Jílek

Odkaz JUDr. Hynka Dostála, významného boršického rodáka

Na vznik samostatného československého státu v roce 1918 existuje celá řada názorů a hodnocení. Jedním z častých tvrzení je i to, že čeští katolíci byli proti vzniku samostatného státu a chtěli zůstat v rámci rakousko-uherské monarchie. Chceme proto připomenout osobu jednoho velmi významného českého katolíka, který prožil většinu svého života ve Spojených státech amerických a který do značné míry napomohl obnovení naší samostatnosti. Jde o JUDr. Hynka Dostála, nositele řady významných vyznamenání a člověka, jehož podpis na Pittsburské dohodě stojí hned vedle podpisu T. G. Masaryka.

Mládí

Dr. Hynek Dostál se narodil 29. prosince 1871 v Boršicích u Buchlovic, nedaleko rodiště T. G. Masaryka. Boršice byly tehdy jen malá moravská vesnička. Hynek Dostál zde chodil do obecné školy a pak studoval na gymnáziu v Uherském Hradišti, potom v Přerově, Olomouci a Havlíčkově Brodě. Po krátké službě v armádě dokončil studia na akademii v Příbrami a vystudoval práva na Karlově univerzitě v Praze.

V roce 1898 odjel do Spojených států, kde se připojil ke svému bratru Josefovi v městečku Spillville ve státě Iowa, který tam působil jako kněz. Hynek byl ve Spillvillu zaměstnán jako učitel.

Přibližně v roce 1900 nařídil arcibiskup Keane z Dubuque, že na školách mohou učit pouze řeholní sestry, a tak přišel Hynek Dostál o práci. Přesídlil proto do Chicaga, kde se stal hlavním redaktorem Hlasu, prvních českých katolických novin v Americe, a začal spolupracovat i s dalšími časopisy. Když přijel v roce 1902 do Spojených států profesor T. G. Masaryk, navázal styky s mnoha českými organizacemi a s českým tiskem. Tehdy se také poprvé setkal s dr. Dostálem.

Během Světové výstavy v St. Louis se v září 1904 uskutečnila panslavistická konference. Dr. Hynek Dostál byl zvolen jejím předsedou. Různá opatření k informování Američanů o slovanských národech, jejich historii a problémech, která konference doporučila, zaznamenala velký krok v jeho úsilí pomoci rodné zemi. V tomto směru mu pomohly i přednášky prof. Masaryka „Dějiny malých národů“ v Chicagu

v roce 1907, kde se hovořilo o postavení Čechů v Rakousko-Uhersku, přičemž se kladl důkaz na sebeurčení národů.

Vedle této činnosti pracoval dr. Hynek Dostál i v oblasti charitativní. Byl jedním ze zakladatelů Hessounova českého sirotčince ve Fentonu u St. Louis. Sirotčinec byl veřejně uznán v roce 1908 a existoval až do roku 1952. Dr. Dostál se o něj mnoho let staral a sháněl pro něj finanční prostředky.

První světová válka

Po vypuknutí války v roce 1914 viděli lidé příležitost pro osvobození českých zemí z područí habsburské monarchie. T. G. Masaryk a Hynek Dostál pracovali nezávisle na sobě, ale měli stejný cíl, tj. osvobození českých a slovenských zemí. Hlas, který dr. Dostál redigoval, jako jeden z prvních protestoval proti utlačovatelské politice ústředních mocností. I na celé řadě přednášek dr. Dostál propagoval myšlenku obnovení samostatného českého a slovenského státu. Ta nacházela podporu v hlavních českých komunitách v USA. Chci zdůraznit, že tuto aktivitu vyvíjel horlivý katolík. Přispěl také k ustanovení České národní aliance dne 2. září 1914, která se stala centrem činnosti a financování v prvních letech boje za osvobození vlasti.

V únoru 1916 se vytvořila v Paříži Česká národní rada, ve které prof. Masaryk soustředil své úsilí na Spojené státy, v této radě s ním spolupracoval i dr. Hynek Dostál. Její činnost a výsledky, které přinášela, se stávaly stále významnějšími. V únoru 1917 byl založen Národní svaz českých katolíků v USA, který v listopadu téhož roku poslal papeži Benediktu XV. memorandum žádající samostatnost Čechů a Slováků ve svobodném státě. To byl požadavek na změnu politiky Vatikánu, který do té doby stále podporoval rakousko-uherskou monarchii.

Rok 1918 přinesl konečně úspěšné završení práce obou velkých postav, T. G. Masaryka i Hynka Dostála.

Dne 31. května 1918 byla podepsána Pittsburská dohoda, v níž američtí Češi a Slováci poprvé veřejně a písemně vyhlášovali podporu vytvoření společného státu. Zároveň se tam vyhlášovala autonomie obou států. Každý stát měl mít vlastní administraci-

vu, sněm a soudy. Pod dohodou je podpis T. G. Masaryka a hned pod ním podpis dr. Hynka Dostála.

20. června 1918 se uskutečnil ve Washingtonu sjezd českých katolíků v USA, který kladně přijal myšlenku odluky církve od státu, jak ji na sjezdu přednesl ve své přednášce prof. Masaryk.

A konečně následovalo oficiální vyhlášení samostatného Československa a jeho uznání spojenci.

Po vzniku Československa

Dr. Hynek Dostál pomáhal samostatnému Československu i po jeho oficiálním vzniku v roce 1918. Prezident T. G. Masaryk ho dvakrát navštívil v jeho bytě v St. Louis a diskutovali spolu o problematice samostatného Československa.

Československo navštívil dr. Dostál poprvé v roce 1919, a to jako delegát Národní katolické válečné rady, s úkolem získat pro ni informace o postavení katolické církve a lidu v evropských zemích. Rada chtěla podle svých možností finančně pomáhat. Tento záměr při poválečné rekonstrukci později převzala Národní katolická sociálně prospěšná rada, která vznikla z válečné rady. Dr. Hynek vykonal tuto cestu spolu se svým bratrem Josefem a vedle Československa navštívili i Rakousko, Itálii a Francii. Před návratem do USA v květnu téhož roku přijal Hynka Dostála na soukromé audienci papež Benedikt XV. O rozmluvě, vedené v latině, víme pouze to, že projednávali náboženskou a kulturní situaci v ČSR a vztah mezi katolíky a čs. vládou.

Dr. Dostál přijel o tři roky později do Československa znovu a na žádost olomouckého arcibiskupa Stojana se stal členem komise, která odjela do Polska seznámit se s poměry mezi tamějšími českými vystěhovalci. Pak odjel na Slovensko, kde na různých místech přednášel.

V roce 1923 přijel opět, tentokrát jako vedoucí výpravy Katolického Sokola na Orelský slet do Brna. Poté ho arcibiskup Stojan poslal na Volyň, kde přednášel a organizoval práci českých misionářů.

Další významná Dostálova cesta do Evropy se uskutečnila v květnu 1927. V jejím rámci navštívil Řím, kde jednal s kardinálem Pietrem Gasparrim a osmi dalšími kardinály a zúčastnil se položení základního kamene české papežské koleje v Římě - Nepomucena.

Při cestě z Říma do Prahy se v italské Perose setkal s budoucím kardinálem Trochtem a na jeho žádost

pak velmi významně pomohl českým saleziánům získat budovu ve Fryštáku u Zlína.

Ocenění zásluh

Dr. Hynek Dostál byl velmi známý, a to nejen v USA a v ČSR. Vysoko jej hodnotila zejména katolická církev. V roce 1926 dostal z Říma zvláštní uznání za svou práci v literatuře, apologetice a vědě. Přijal čestný doktorát od Pontificia Academia Tiberniana a stal se jejím dopisujícím členem. Dále ho papež Pius XI. vyznamenal křížem Pro Ecclesia es Pontifice.

V červnu 1928 mu papež udělil hodnost rytíře Řádu sv. Řehoře Velikého. Je to nejvyšší pocta, kterou může v katolické církvi dosáhnout laik a uděluje se jako uznání mimořádných zásluh a výkonů pro církev a vlast

Kromě tohoto vyznamenání měl dr. Dostál ještě titul Rytíře sv. Jiří, Velitele pevnosti sv. Rufiny, dále tři kříže Pro Pontifice et Eccleisa za svoji práci v Rakousku.

Při příležitosti oslav tisícího výročí mučednické smrti sv. Václava v roce 1929 zorganizoval dr. Dostál mezi českými krajany v USA sbírku šperků, z nichž vznikla zlatá čelenka na lebku sv. Václava o hmotnosti 8 kg. Dary poskytly české ženy. Když pak dr. Dostál přijel se skupinou do Prahy na uvedené oslavy, byla mu prokázána čest nést čelenku ve slavnostním průvodu.

Významného uznání se mu dostalo i od oficiálních československých a amerických míst, když ho 23. září 1937 prezident Roosevelt jmenoval československým konzulem v St. Louis.

Konec života

Činnost dr. Dostála a celkový vývoj ČSR se projeví i na jeho zdraví. Viděl, jak svobodné a nezávislé Československo, které pomáhal vytvořit, opět ztrácí samostatnost. Jeho zdraví se stále zhoršovalo, až mu museli v důsledku cukrovky amputovat jednu nohu.

Po obsazení Československa Němci byl dr. Dostál uveden na černé listině a byl mu zakázán vstup do ČSR. Hitler údajně vydal rozkaz, aby byl v případě příchodu do vlasti okamžitě zastřelen. Nemoc pokračovala a 28. června 1943 dr. Hynek Dostál ve věku 72 let zemřel v St. Louis, kde je také pochován.

TŮMA, J., Katolíci, USA a vznik ČSR, In Mezinárodní report. Praha, 2001, č. 9.

ČS. LEGIONÁŘI

Mluví-li se a píše o odboji, je tím myšleno hnutí odporu, zejména organizovaného, s cílem obnovit ztracenou samostatnost státu a svobodu jeho občanů. V odboji ovšem převažují vojenské aktivity, které probíhají v těžších podmínkách, než je boj v běžném slova smyslu. Připomeneme-li náš protihabsburský odboj po boku Švédů, organizovaný Ladislavem Velenem ze Žerotína, odboj našich legionářů za první světové války a náš protinacistický odboj ve válce poslední, shledáme zde společného jmenovatele – byl to zpravidla boj proti přesile, s vyloučením možnosti pro jeho účastníky padnout do zajetí a v podmínkách ztížených nutnou komunikací s cizojazyčným spojencem. Obstát v boji za takových okolností vyžadovalo velkou morální sílu, jakou umocňuje snad jen síla příkladu. A tak se naše odbojová hnutí opírala o tradiční příklady proslavených českých bojovníků a vůdců, zejména ovšem husitských. Jejich jména

ožila v pojmenování legionářských pluků, jednotek protinacistického odboje, v názvech tanků.

Účast na bojištích 1. světové války 1914–1918 měla rozhodující vliv na založení republiky po 300leté porobě a účast legionářů na bojištích 2. světové války přispěla nemalou měrou k obnovení naší samostatnosti v r. 1945. Dobrovolnost našich vojáků a letců, jejich statečnost a úspěchy na bojištích ocenili vedoucí státníci Dohody v 1. světové válce a stejně tak mnozí vysocí představitelé spojenců ve 2. světové válce.

Mezi čs. legionáři z Boršic během frontových bitev, kterých se proti nepříteli zúčastnili, byli ranění, ale šťastnou náhodou žádný padlý. Po vyhlášení samostatného Československa dne 28. října 1918 se postupně vraceli se svými pluky až do roku 1920 do osvobozené vlasti.

SEZNAM ČS. LEGIONÁŘŮ OBCE BORŠICE

František Bilík, nar. 25. 11. 1884, 6. pluk, Rusko
Martin Bilík, nar. 16. 10. 1874, střelec, Rusko
Martin Galík, nar. 29. 3. 1884, Rusko
Jan Gargulák, nar. 24. 4. 1898 Vítkovice, okr. Ostrava, 6. divize, desátník, Itálie
Josef Hlaváček, nar. 26. 3. 1888, 8. pluk, 9. rota, desátník, Rusko
Jan Hrabal, nar. 16. 11. 1873, zásobovací oddíl, střelec, Itálie
František Hrabovský, nar. 6. 11. 1886, 5. pluk, Rusko
František Hromada, nar. 2. 4. 1895, 33. pluk, poručík, Itálie
Jan Kašpárek, nar. 27. 7. 1893, 31. pluk, střelec, Itálie
Jan Koteček, Rusko
Vladislav Kropáč, nar. 24. 12. 1880, 5. pluk, 11. rota, Rusko
Antonín Krsička, nar. 16. 12. 1897, 32. pluk, 4. rota, střelec, Itálie
Metoděj Macek, nar. 24. 2. 1873, Rusko
Matěj Macků, Rusko
František Makyta, nar. 25. 1. 1887 Tupesy, okr. Uherské Hradiště, 3. pluk, Rusko
Jan Malina, Rusko
Svatovít Marášek, nar. 30. 12. 1887, 7. pluk, Rusko
Josef Martínek, nar. 1897, 23. pluk, střelec, Francie
Josef Mareček, nar. 17. 1. 1893, 3. pluk, Rusko
Rudolf Martykán, nar. 10. 8. 1895, 4. pluk, Rusko
Štěpán Pochylý, nar. 1889 Nivnice, okr. Uh. Hradiště, 23. a 24. pluk, střelec, Francie
Jan Pomykal, nar. 19. 8. 1897, 32. pluk, 4. rota, střelec, Itálie
František Skupina, nar. 29. 5. 1895, 1. pluk, Rusko
František Skupina, Itálie
Josef Skupina, nar. 18. 3. 1897, 33. pluk, 10. rota, střelec, Itálie
Josef Smutný, nar. 7. 12. 1887, 8. pluk, Rusko
Rajmund Šeda, nar. 29. 8. 1891, 33. pluk, 11. rota, střelec, Itálie
Josef Tichý, nar. 27. 7. 1896, 33. pluk, 9. rota, střelec, Itálie
Bonifác Vašinka, nar. 26. 12. 1896, 35. pluk, 4. rota, střelec, Itálie
Martin Vávra, Rusko
Antonín Verbík, nar. 13. 6. 1896, 34. pluk, 7. rota, střelec, Itálie
Oldřich Veselý, nar. 20. 11. 1888 Kněžpole, okr. Uherské Hradiště, Rusko
Josef Vycoudilík, nar. 3. 12. 1891, 3. pluk, 9. rota, Rusko
František Zlámalík, nar. 1. 2. 1889 Zlechov, okr. Uh. Hradiště, 6. pluk, ženista, Rusko

Čerpáno ze zápisů Stanislava Mikuly, které sepsal z publikace Českoslovenští legionáři, rodáci a občané okresu Uherské Hradiště, v roce 2002.

Samosprávná obec Boršice

Rok 1848 přinesl v zemích rakouské monarchie zásadní politické a správní změny a znamenal také rozbití staletých feudálních institucí a úřadů, a to jak vrchnostenských, tak městských, obecních a státních. V důsledku vydání ústavního zřízení a dalších zákonných norem se konstituovaly obce jako samosprávné orgány. Z bývalých poddaných – láníků, podsedníků a domkářů – se nyní stali svobodní občané, kteří dostali možnost sami rozhodovat o společných záležitostech vesnice. K realizaci těchto vznešených cílů však byla cesta ještě dlouhá a složitá, např. nebylo přiznáno volební právo nemajetným osobám, ženám apod. Přesto došlo i v naší obci roku 1850 ke zvolení prvního zastupitelského sboru a toto „prozatímní zastupitelstvo“ působilo až do konce šedesátých let. Teprve pád Bachova absolutismu a vydání říšského obecního zákona z 5. března 1862 č. 18/1862 ř. z. umožnil postupnou volbu řádné obecní samosprávy, která se nazývala obecním výborem a která ze svého středu volila výkonný orgán – obecní představenstvo. To se skládalo z obecního představeného (starosty) a obecních radních. Nastolené zřízení platilo s menšími obměnami až do roku 1919, kdy byla správa obcí jednotně upravena zákonem č. 75/1919 Sb., o řádu volebním v obcích, a zákonem č. 76/1919 Sb., který obsahoval novelu obecního zřízení. Oba zákony se staly základem působení obecní samosprávy až do roku 1945. Upravená samospráva měla v letech 1919–1945 jako své hlavní orgány obecní zastupitelstvo a obecní radu v čele se starostou, důraz při volbách byl pak v meziválečném období položen na volební strany a jejich poměrné zastoupení podle výsledků voleb.

Od roku 1850 vzniklo v novém systému veřejné správy také Okresní hejtmanství v Uherském Hradišti, krajský a okresní soud, berní správa a další úřady, pod něž byly Boršice začleněny. Jejich sídla byla ve směr v Uherském Hradišti, četnická stanice a poštovní úřad byly v Buchlovicích.

Dne 1. června 1914 byla v obci otevřena samostatná pošta, a to i pro Strážnice a Tučapy. Poštovna byla nejdříve v pronajatých místnostech v domě čp. 344 a pak v čp. 282, až teprve roku 1922 byla pošta s bytem pro poštmistra umístěna v domě čp. 147. Prvním poštmistrem byl ustanoven Josef Hradil z Hranic na Moravě a listonošem Klement Hůlka z čp. 331, od 1.

října 1923 byla pověřena vedením pošty Leopolda Bazalová. Až do roku 1927 musel ale chodit pro zásilky místní listonoš do Buchlovic a vozit je na tragači do Boršic. Vesele se tomu říkávalo „tragačová pošta“. Poté zajížděl do Boršic poštovní povoz buchlovického vrchního poštmistra Hugo Fadruse. Navíc v roce 1926 byla na boršické poště zřízena první telefonní stanice.

Boršická obec jako právní subjekt disponovala i vlastním majetkem. V první polovině 20. století k němu patřilo přes 20 hektarů polí, 70,26 hektaru pastvin a 2,14 hektaru neplodné půdy, dále byla ve vlastnictví obce hlavní školní budova čp. 190, dolní škola čp. 199 a poštovní budova čp. 7. K tzv. veřejnému (státnímu) majetku patřily především silnice, cesty a veřejná prostranství v rozsahu 30 hektarů, vodstvo v rozsahu 5 hektarů a menší plochy půdy v rozsahu cca 11 hektarů.

Správa obce byla během druhé poloviny 19. století v rukou sedláků – bývalých gruntovníků, kteří tvořili většinu obyvatel. Až do roku 1919 se volilo ve třech kuriích podle výše odváděných přímých daní. Každá kurie volila třetinu obecního výboru (8 členů a 4 náhradníky), takže obecní výbor měl 24 členů a 12 náhradníků, kteří volili starostu a tři až čtyři radní. Z častého střídání starostů můžeme usuzovat na nerovnané politické poměry v obci. Příčinou byly spory mezi sedláky a domkáři o obecní pozemky a růst hospodářského vlivu domkářů, kterým se dařilo skupovat zemědělskou půdu a tím posilovat svůj vliv. Do roku 1868 totiž musela být usedlost prodávána nebo děděna celá, nyní se mohly odprodávat jednotlivé parcely. Tato skutečnost vyvolala značné majetkové přesuny a drobení usedlostí. Boj mezi oběma sociálními skupinami vyvrcholil v letech 1895–1899 a byl ukončen zvolením mladých a schopných kandidátů z řad domkářů v 2. kurii v obecních volbách 30. září 1899. Starostou obce se stal rolník Josef Kedroň, I. radním Martin Fiala, II. radním Václav Štaufčík a III. radním Marcelín Holomčík. Vyostřené byly i následující volby v roce 1902, kdy se počet zastupitelů zvýšil na 30 a kdy se příznivci sedláka a bývalého starosty Josefa Cigoše pokusili změnit poměr sil. Zvítězili ale jen v I. kurii, ve dvou zbývajících opět dominovala strana Josefa Kedroně, který se stal opět starostou obce. Za I. radního byl zvolen Prokop Ludvíček, II.

radním Václav Štaufčík, III. radním Bernard Krsička a IV. radním Josef Mareček. Josefu Cigošovi a jeho straně se podařilo prosadit až ve volbách v roce 1906.

Již v roce 1897 se vytvořila v obci také skupina příznivců sociálnědemokratické strany, kterou vedl Antonín Krsička jako reprezentant místního dělnictva. Jako politická organizace vystoupila skupina v roce 1908, když v předcházejících volbách do říšského sněmu (1907) získala v Boršicích 40 hlasů.

Obecní výbor musel na svých sezeních řešit řadu problémů. Zásadní význam mělo domovské právo, jen občan s domovským právem měl současně i státní příslušnost a obec se musela o svého příslušníka postarat zejména ve stáří, ale také když byl „šupem“ přiveden do své rodné obce četníky jako nežádoucí osoba. Proto také obecní zastupitelstvo pečlivě vedlo matriku svých domovských příslušníků a odpovědně rozhodovalo o přijetí nových občanů. Jak se vedení obce dovedlo zbavit problematických osob, ukazuje kuriózní případ z jara roku 1939. Do Boršic tehdy přijela skupina Cikánů-Romů, mezi nimiž byl František Richter s družkou Barborou Stodůlkovou, příslušnou do Boršic. Měli spolu již sedm dětí, které by v případě nouze musela vydržovat místní obec na své náklady. Vedení obce v čele se starostou se proto usneslo, že vystrojí oběma svatbu, zaplatí výlohy a ještě jim věnuje z obecní pokladny 2 000 korun. Ujednáno – uděláno. Svatba proběhla v kostele a po oddavkách byla pro všechny Cikány vystrojena veselka s jídlem, pitím i tancem v hostinci u Tomáše Dvouletého. Obec tak zaplatila větší částku, ale zbavila se hned osmi svých nepohodlných příslušníků.

Obci a jejím obyvatelům také několikrát způsobily škodu válečné události na území rakouské monarchie. Např. po bitvě u Hradce Králové přitáhlo do Boršic a bylo zde ubytováno 1 300 pruských vojáků. Zůstali zde téměř šest týdnů a zbyla po nich pověst velkých jedlíků. Velitel části pluku č. 44 byl ubytován ve škole a jídlem zásobován z fary. Velmi rád se chlubil svým pruským králem, jak dobře platí vojsko, jak dobrý mají tabák, jaký perník pečou či jak je Berlín čarokrásné město. Realitou těchto řečí však byla skutečnost, že pruští vojáci chodili po šesti až dvanácti na rekvizice, brali po domech vejce, slaninu, krávy, prasata a vše projedli.

Nejdramatičtěji ale zasáhla do života obce 1. světová válka. Zatímco v dřívějších válkách narukovalo z Boršic jen několik jednotlivců, tentokrát dostalo povolávací rozkaz na 280 mužů. Na místa odvedených hospodářů a živitelů rodin musely nastoupit ženy i děti. Docházelo k rekvírování dobytka a zemědělských výrobků a k povinnému upisování válečných půjček. Od 26. února do 5. března 1917 procházela např. rekviziční komise obcí a za asistence osmi německých vojáků kontrolovala zásoby obilí a potravin a zabavovala vše, co považovala za nepřiměřené. Poté následovalo odvádění dobytka a nakonec sběr kovových předmětů – měděných kotlů z pánic, kostelních zvonů, cínových píšťal od varhan a měděných svíců. Nové a nové vymáhané dávky a zásobovací potíže doléhaly na všechno obyvatelstvo, především námezdní dělnictvo. Pro ty, kteří neměli vlastní zemědělské produkty, byly vydávány potravinové lístky – chleбенky, moučenky, tabačenky apod.

Mnozí z těch, kteří nastoupili do rakouské armády, se již nikdy nevrátili. Někteří padli na bojištích, jiní zemřeli v nemocnicích nebo byli zasypáni sněhovými lavinami v Alpách na italské frontě. Pokud bylo možno zjistit, zahynulo z Boršic v této válce 36 osob. Pomník padlým rodákům byl ze sbírek spolubčanů postaven a slavnostně odhalen při 10. výročí konce 1. světové války v roce 1928. Na 34 Boršičanů se také stalo příslušníky čs. legií a tak se zbraní v ruce pomáhali dosáhnout národní svobody, která se uskutečnila rozpadem Rakouska-Uherska a vyhlášením samostatné Československé republiky 28. října 1918.

Zprávu o vyhlášení samostatného státu přijaly Boršice jako jedna z prvních obcí v okrese. Přinesli ji dělníci, kteří přijeli večerním vlakem z práce od Přerova. Velká radost byla především z toho, že skončilo válečné utrpení. Celý druhý den chodila po obci místní kapela a vyhrávala, mládež strhávala rakouské orly ze státních objektů, což byla místní pošta a trafika, a naházela je do potoka. Slavnostní shromáždění občanů pak proběhlo v neděli 3. listopadu 1918. Konalo se v obecním hostinci a hlavní projev na něm pronesl advokát z Uherského Hradiště JUDr. Jan Kučera. Dne 16. listopadu se občané dozvěděli o prvním jednání prozatímního Národního shromáždění, které zvolilo Tomáše G. Masaryka prezidentem republiky.

V novém státě bylo zavedeno všeobecné, rovné, přímé a tajné hlasovací právo, přičemž do obecního zastupitelstva mohla volit osoba starší 21 let, pasivní volební právo bylo stanoveno na 26 roků. Volební období bylo stanoveno na 4 roky a první poválečné volby do nových obecních zastupitelstev se konaly 15. června 1919. Z 24 členů zastupitelstva získala v Boršicích 14 mandátů Československá strana lidová, kterou volilo především zemědělské obyvatelstvo. Vnitřně byli ale příznivci lidové strany rozděleni podle dřívější tradice na majetné sedláky (ti získali 5 mandátů), domkáře (7 mandátů) a nezávislé (2 mandáty). Druhou početně nejsilnější stranou se stala sociální demokracie, která získala zbývajících 10 mandátů. Starostou obce byl zvolen domkář Antonín Hlaváček, 1. náměstkem sociální demokrat Josef Pavlínek a 2. náměstkem se stal rolník Jan Fiala. Rada měla celkem 8 členů. Antonín Hlaváček se v roce 1922 vzdal své funkce a do řádných voleb jej pak zastupoval Antonín Zapletal.

Rozhodující postavení měly v dalších volbách jednotlivé politické strany, které se v obci postupně zformovaly podle celostátních poměrů. V parlamentních volbách největší počet hlasů získávala lidová strana, a to mezi 23–31 %, republikánská (agrární) strana získávala mezi 19–23 % hlasů, Komunistická strana Československa 14–19 % hlasů, Čs. sociálně-demokratická strana 13–15 % hlasů a Živnostensko-obchodní strana kolem 10–13 % hlasů. Obdobný charakter měly výsledky do obecní samosprávy.

V roce 1923 získala strana lidových domkářů a zemědělců 15 mandátů, nezávislí domkáři 2, dělnická strana malorolníků 2, živnostenská 2, komunistická 2 a republikánská jeden mandát. Starostou obce se opět stal zástupce domkářů Antonín Zapletal, 1. náměstkem zemědělec Jan Fiala, 2. náměstkem Jaroslav Gabriel ze strany živnostenské a členy rady Ferdinand Trávníček, Alois Martykán, Silvestr Cigoš, František Šimon a Josef Mařák.

I z volebních výsledků vidíme silné zastoupení komunistů v obci. Strana zde měla vlastní organizaci i spolkový prapor, který byl slavnostně odhalen 12. dubna 1925 za účasti krajského tajemníka Rudolfa Filipa a hodonínské divadelní skupiny Proletkult. Od dvacátých let pořádala KSČ oslavy 1. máje, které tvořil slavnostní průvod do Uherského Hradiště na okresní manifestaci na Mariánském náměstí a večerní taneční zábava v hostinci u Dvouletých.

Ve svém důsledku přinášela konkurence politických sil v obci prospěch celé veřejnosti. Představitelé obce se např. rozhodli vylepšit hygienický stav vesnice vybudováním první kanalizace. Betonové potrubí o průměru jednoho metru osadil počátkem dvacátých let stavitel Fabián Švaniga z Buchlovic, zaústění tehdy ovšem vedlo jen do místního potoka. Urovnán byl také terén na návsi a cesty k oběma hlavním hospodám. Poté se začalo s postupným dlážděním obce, nejdříve kolem obchodů a hostinců, pak i do dalších míst. V roce 1927 začalo také jednání o vybudování pevné silnice do Nedakonic, kolem níž vypukly spory, zda má vést na nádraží, nebo k tamnímu mlýnu.

Obecních voleb 4. prosince 1927 se zúčastnilo 9 kandidátek. Volby doprovázela silná kampaň, zaměřená ale spíše jen na obecnou agitaci ve prospěch jednotlivých stavů v obci. Ve 24členném zastupitelstvu měla nyní Čs. strana lidová sedm mandátů, strana domkářů, dělníků a malorolníků čtyři, KSČ rovněž čtyři mandáty a po dvou mandátech získala strana živnostenská, republikánská, nezávislí domkáři a nezávislí zemědělci a jeden mandát občanská strana. Novým starostou obce byl zvolen František Andryšek za lidovou stranu, 1. náměstkem Josef Pavlínek za domkáře, dělníky a malorolníky, 2. náměstkem Jaroslav Gabriel za živnostníky a radními se stali Antonín Zapletal (domkáři, dělníci a malorolníci), František Hlaváček (KSČ), Ondřej Štaufčík a Ondřej Kořínek (nezávislí domkáři) a František Cigoš (republikáni).

Uvedený starosta František Andryšek se narodil ve Vážanech a jako mladík sloužil v Boršicích na statku u Gabrielů čp. 57. Těsně před vypuknutím 1. světové války odešel i se svou manželkou do USA, odkud se vrátil v roce 1923 a za vydělané peníze si zakoupil v naší obci usedlost rodiny Hromadovy. Stal se významným funkcionářem strany lidové a předsedou mnoha místních spolků, jako starosta obce působil od roku 1927 až do roku 1945 a pozitivně působil i při obnově obce po osvobození. Zasloužil se v mnohém o hospodářské povznesení obce, inicioval elektrifikaci obce, zalesnění obecních pozemků v Chrasti a u Staré cihelny atd. Zemřel v roce 1963 ve věku 77 let a jeho pohřbu se zúčastnilo velké množství místních občanů, kteří si vážili jeho osobnosti a oceňovali jeho zásluhy o obec.

Za Andryškova starostování byla také zahájena výstavba památníku obětem 1. světové války ze sbírek a dobrovolné pomoci. K jeho slavnostnímu odhalení

došlo v neděli 14. října 1928 při příležitosti 10. výročí vzniku samostatné republiky a průběh slavnosti popisuje obecní kronika takto: „*O půl desáté dopoledne seřadil se průvod na návsi před domem obecního a poštovního úřadu. Napřed Omladina v čele se svým spolkovým praporem. Chlapci a děvčata v národním kroji slováckém, pak ostatní nekrojovaná mládež, hudba, dobrovolný hasičský sbor se svým praporem, čtenářský spolek Občanská beseda se svým praporem, obecní zastupitelstvo, pak ostatní občanstvo mužského a ženského pohlaví a přespolní návštěvníci. Takto seřazený průvod odešel po silnici nahoru kolem školy na velkou mši sv. do farního chrámu Páně. O půl druhé odpoledne zase tak seřazený průvod ubíral se k pomníku, který je postaven naproti stavení rolníka Tomáše Bilíka č. 147 a rolníka Antonína Vávry blíže k silnici. U pomníku postavena byla tribuna, na ní zaujali místa obecní zastupitelstvo, učitelé, kněží a hosté. Odtud promluvil P. Richard Nemčák, farář ve Stříbrnicích, sousední osadě. Vzpomněl události ve světové válce a padlých, jimž pomník jest postaven. Pak byl pomník posvěcen zdejším farářem P. Antonínem Štaffou. Po svěcení mluvil poslanec Národního shromáždění Josef Vičánek, učitel v Uherském Hradišti, o obnovení naší samostatnosti a utvoření státu československého. Pak byly zazpívány národní hymny. Starosta obce František Andryšek sdělil jménem zastupitelstva, že přejímá pomník do opatrování obce, a poděkoval všem účastníkům slavnosti. Školní děti přednesly báseň a zpěvácký kroužek boršický za řízení zdejšího varhaníka Josefa Fridricha zazpíval tři písně. Večer byla taneční zábava v místnostech hostince u Františka Šotla. V hostinci u Metoděje Dohnala byla sehrána domácím kroužkem ochotníků divadelní hra Za svobodu a lásku od Karly Lužanské o 3 jednáních.*“

V roce 1929 vedení obce rozhodlo o elektrifikaci obce a jejím zapojení na akciovou společnost Západo-moravské elektrárny v Brně. Výdaje s tím spojené byly hrazeny obecními přirážkami. Poprvé se elektrické světlo v Boršicích rozžářilo na Vánoce téhož roku v místním kostele, provizorní zdroj zajistil Adolf Bartošík ze svého mlýna. Po domech rozváděla elektrický proud firma Jaroslava Tomášů z Napajedel. Na 51 veřejných lamp a 200 dalších žárovek v jednotlivých domech se definitivně rozsvítilo 30. dubna 1930.

Nové obecní volby 27. září 1931 však byly ovlivněny jinou událostí. Stala se jí světová hospodářská

krize, která vypukla v roce 1929 a která přinesla i na naše území vysokou nezaměstnanost. Koncem roku 1931 bylo v obci na 90 nezaměstnaných. Podporu v nezaměstnanosti dostávalo asi 15 osob, a to jen ti, kteří byli odborově organizováni. Ministerstvo sociální péče proto přidělilo Boršicím 12 tisíc korun na nouzové práce, jako byla konečně uskutečněná silnice do Nedakonic, která se začala stavět v roce 1932. Pak následovala regulace potoka, jejíž součástí byla i výsadba stromořadí ke stříbrnickým hranicím, kde bylo vysázeno 116 třešní, 193 jabloní, 8 lip, 4 hrušky a 12 hlohů. Část nezaměstnaných pracovala na silnici Brno – Uherské Hradiště u Zlechova apod. V roce 1932 byla zrušena část obecních pastvin, které byly rozděleny nejpotřebnějším občanům. Nové příjmy byly očekávány i od vstupu obce do Lesního družstva v Osvětimanech.

V obci se od počátku třicátých let konaly početné schůze dělnictva, agitovalo se, roznášely se letáky atd. Stále radikálnější postoje komunistů však nenacházely v Boršicích takovou podporu, jaké se tato strana těšila ve dvacátých letech. Na její úkor naopak získávala pozice sociální demokracie, zejména po projevu významného sociálnědemokratického poslance Václava Jaši ze Znojma, který v Boršicích vystoupil k ožehavým problémům sociálních podpor. Největší nezaměstnanost byla zaznamenána v roce 1933, kdy v obci bylo na 130 nezaměstnaných, 50 z nich dostávalo stravovací lístky po 10 korunách, ostatní dostávali peněžitou podporu od jednotlivých odborových organizací podle počtu členů rodiny, a to od 7 do 15 korun na den. Za hospodářské krize se změnil také charakter prvomájových oslav, které se z místních setkání nebo výletů staly masovými vystoupeními pracujících. V roce 1933 se např. dělníci strany křesťansko-sociální zúčastnili tábora lidu ve Starém Městě na náměstí, kde promluvíli řečníci z Brna, členové sociální demokracie pochodovali s rudým praporem na shromáždění na Palackého náměstí v Uherském Hradišti, další občané – vesměs příznivci strany národnědemokratické – odjeli po železnici na manifestaci do Zlína.

Do voleb roku 1931 se také přihlásilo rekordních 14 stran. Za lidovou stranu (skupinu rolníků, malorolníků, domkářů a dělníků) bylo zvoleno 10 kandidátů, za sociální demokracii 4 kandidáti, za stranu živnostenskou 3 kandidáti, za stranu katolických zemědělců a národní demokracii po dvou kandidátech

a za stranu křesťansko-sociální, domkáře a republikány vždy jeden kandidát. Starostou byl opět zvolen František Andrášek, 1. náměstkem Jaroslav Gabriel ze strany živnostenské, 2. náměstkem František Hlaváček ze strany lidové a radními Cyril Trávníček, Josef Lanšperk, Václav Dudešek, Ludvík Krpálek a Kašpar Pondělek.

V posledních předválečných volbách v červnu 1938 opět získala rozhodující většinu v obecním zastupitelstvu Čs. strana lidová (skupiny dělníků, ma-

lorolníků a rolníků) – 11 mandátů, sociální demokracie 3 mandáty, republikáni, strana živnostenská a Domovina domkářů a malorolníků po dvou mandátech a ostatní strany po jednom mandátu – KSČ, křesťansko-sociální strana, lidoví zemědělci a strana národněsocialistická. Starostou byl zvolen František Andrášek, 1. náměstkem Kašpar Pondělek, 2. náměstkem Petr Taťák a členy rady Josef Šimon, Václav Dudešek, Antonín Kedroň, Alois Dvouletý a Osvald Cífr.

Seznam padlých v 1. světové válce

Florián Donátek	1914	Jan Cigoš	1916
Josef Trávníček	1914	Ignác Helia	1916
Alois Dudešek	1914	František Martykán	1916
Tomáš Tomášů	1914	Rudolf Pavlínek	1916
Jan Polášek	1915	Anastáz Janík	1917
Václav Matějka	1915	Jan Pavlínek	1917
Josef Šimík	1915	Vincenc Otrusina	1917
František Kuřina	1915	Antonín Taťák	1917
František Brzica	1915	Jakub Zábranský	1917
Bernard Závada	1915	Jan Vozár	1918
Josef Kočenda	1915	Petr Šimon	1918
František Krsička	1915	Josef Taťák	1918
Josef Zábranský	1915	František Pernička	1918
Josef Žižlavský	1915	Martin Vávra	1918
Metoděj Kutálek	1915	Tomáš Bilík	1918
Josef Dvouletý	1916	Jan Hlaváček	1918
Celestýn Bilík	1916	Antonín Tomešek	1918
Jan Tomášů	1916	Jiří Lorenc	1918

Válečná píseň amerického Čecha
Hynek Dostál

Válečná píseň amerického Čecha.
Děs pekla, hrůzy výkřik světem letí dnes
nad vzteklym šílenstvím prý lidí „kulturních“,
těch „nadlidí“ s „kulturou zářící“.

Tak svítí - krví - tvá, Teutone, nadkultura?
Ve vraždě lidí tkví mysl tvého života?
Ve vraždě národů dvacátého století?

Ten tvrdý, hrubý dech starých Germánů
zas oživil, když Teuton viděl téci krev.
Však duch ten nehodí se v naši dobu.

Snad Turek ještě, tvůj, ó Germánie, spojenec -
a čestný spojenec - jímž odhadnouti možno
tvé duše cenu vnitřní,
by omluvit se mohl při svém barbarství.

Ach ano! - Zas žijí tvoji barbaři, ó Germánie:
tam Arminius, tu Karel s Jindřichem
a prorační, úskoční Fridrichové
i s hlasatelem násilného impéria
s tvým divým Momsenem a Vilémem...

Již oživil a jdou zas hubit, ničit, pálit, vraždit,
jdou koňským kopytem zas udupávat
cít, lidskost, vzdělanost a blahobyť,
jimž lidstvo tisíce let své síly věnovalo.

Hle, trosky vesnic spálených i krásných měst
v té tiché, pilné, slavné Belgii,
ti zbití statní Belgů Ábelové
nám svědčí o tvé surovosti podlé,
O sveřeposti tvých Kainů, bídná Germánie!

Krev hrdinů belgických volá o pomstu
tam k nebi. A pomsta dostaví se! -
Ó, dostaví se pomsta strašlivá za tyranii
tvou, lačná krve slovanské i slabých národů,
ty tygřice - vražedná Germánie!

Kdo v krvi utopil nám bratry u Labe a Odry?
Kdo věznil léta světce Metoděje?
Kdo mečem ubil krále zlatého na poli Moravském?

A dýka germánská to byla kletá,
 jež posledního Přemyslovce v Olomouci vraždila!
 Kdo ubil národ náš na Hoře Bílé?
 Kdo jako barbar násilím a pěstí obrněnou
 rve jazyk z úst Poláků v Poznani?
 Kdo duše Dánů, Francouzů a Čechů vraždil?
 Kdo Srby se Slovinci sráží k zemi?
 Kdo Turka štvál a hájil, podporoval,
 když Slovan na Balkáně v boji krvácel?
 Ó bídná Germánie! Tvé ruce to byly!
 Tvé ruce hrabivé, ruce krvavé, ruce vražedné!
 Tvá historie, toť krev ne v potocích
 snad prolitá z těl Slovanů:
 Toť moře krve, moře běd a útrap,
 jichž Slovan plný kalich vypít musil do dna.
 Ó, co hoře, bídy, trýzně zakusila česká drahá vlast!
 Již skoro tisíc let náš ujařmený lid
 tvou zlobou, tvými okovy volá ke knížeti svatému Václavu:
 Ó, nedej zahynouti nám, ni budoucímu národu!
 Byl Maďar zhoubcem velké Moravy
 a s ním Kumán škrtil tatranského bratra;
 1 Tatar jako požár prérijní kdys letěl vlastí
 a Turek po pět věků mučil Slovany:
 Však útrap tolik, tolik trýzně, tolik pláče, tolik běd,
 muk a strastí nepřipravil nikdo
 nám, jen zpupný, krutý Germánie syn.
 Má Čech a Slovan německému dubu
 jen tučnou mrvou býti, by tyl ustavičně z ní?
 Kdo právo dal ti, Teutone zhrdlý,
 jen zotročovat, zotročovat, stále zotročovat národy?
 Aj! Náš věštec Bohem nadaný,
 náš prorok v básni Evropě i ve Slavii -
 Čech Svatopluk - již před léty mnohými
 svým duchem velkým ozářil nám budoucnost,
 že, ó zpupná Germánie, patří budoucí věk nám,
 nám všechněm Slovanům,
 nám, jimž slunce svobody dnes v krvi Belgů, Francouzů a Rusů rodí se.
 Jim vřelý dík, jim věčná paměť!
 A tobě, ty tyranská Germánie násilná,
 buď zahynutí, neb barbar nehodí se v tento svět!

Obec Boršice vás zve na slavnost
konanou u příležitosti

100 LET ČESKÉ STÁTNOSTI

1918
100
2018

DNE 27. ŘÍJNA 2018 OD 15:00
NA NÁVSI PŘED OBECNÍM ÚŘADEM BORŠICE

PROGRAM OSŁAV

100 LET ČESKÉ STÁTNOSTI

15:00 ZAHÁJENÍ

ODHALENÍ PAMĚTNÍ DESKY JUDR. HYNKA DOSTÁLA

PIETNÍ AKT U PAMÁTNÍKU PADLÝCH 1. SV. VÁLKY

17:00 SLAVNOSTNÍ MŠE SVATÁ V KOSTELE SV. VÁCLAVA

1918
100
2018

Pomník Hynka Dostála

Katolický hřbitov sv. Petra a Pavla
Saint Louis, Missouri, USA

Pomník obětem 1. světové války

(Boršice, parčík na návsi před knihovnou)

Pochází z roku 1928 a posvěcen byl 14. 10. 1928 Antonínem Štaffou.

Nápis:

VZPOMÍNKU PADLÝM VE SVĚTOVÉ VÁLCE 1914 – VĚNUJÍ OBČANÉ Z BORŠIC – 1918

Válečný památník obětem 1. světové války

(Boršice, hřbitov, vpravo dole)

Pochází z roku 1919. Byl posvěcen 30. 9. 1919.

Nápis:

S ÚCTY A VDĚČNOSTI VĚNUJÍ FARNÍCI BORŠIČTÍ SVÝM PADLÝM VOJÍNŮM VE SVĚTOVÉ VÁLCE 1914-1918.

Je zde 27 jmen padlých boršických občanů, ze Zlechova 4, z Tučap 5 (patřili k boršické farnosti).

Na druhém boku je napsáno: BŮH OSLAV DUŠE JEJICH NA VĚČNOSTI

O zbudování pomníku se postaral D. P. farář Antonín Štaffa.

Pomník má podobu Boží muky a je zhotoven z hořického pískovce akademickým sochařem J. Pelikánem z Olomouce. Znázorněny jsou na něm čtyři výjevy z válečného života.

1. strana – Loučení se vojína s manželkou a dětmi.
2. strana – Prosba dvou vojínů u Božského Trpitele o posilu a útěchu.
3. strana – Žal manželky s dětmi u kříže nad padlým manželem a otcem.
4. strana – Anděl míru s olivovou ratolestí.

